

Inrichtings- en beheerplan
De Rulse Hof

mei 2016

PRAEDIUM

samen buiten ondernemen

project

De Rulse Hof

onderwerp

Inrichtings- en beheerplan

opdrachtgever

Het Rullen Hoveniers V.O.F.
t.a.v. dhr. L. Gevers
Het Rullen 11 en 11a
5674 PC Gerwen

datum

Mei 2016

opstellers

Paul van Limpt (Praedium Coöperate UA)
John Jansen (Praedium Coöperatie UA)
Evert van Veldhuizen (Praedium Coöperatie UA)

contactgegevens

Praedium Coöperatie UA
Huize Muyserick,
Maurick 1, 5261 NA Vught

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1.	Aanleiding	5
1.2.	Opdrachtgever	5
1.3.	Leeswijzer	5
2.	Analyse van het plangebied	7
2.1.	Abiotische en cultuurhistorische waarden	7
2.2.	Landschappelijke waarden	9
2.3.	Ecologische waarden	11
2.4.	Maatschappelijke waarden	14
3.	Uitgangspunten ontwerp	15
3.1.	Landschapsarchitectonische uitgangspunten	15
3.2.	Flora- en Faunawet	15
4.	Inrichting en beheer	17
4.1.	Toelichting inrichtingsschets	17
4.2.	Inrichtingsmaatregelen	19
4.3.	Beheermaatregelen	19
5.	Winst door voorgenomen ontwikkeling	20
5.1.	Ecologische meerwaarde	20
5.2.	Cultuurhistorische meerwaarde	20
5.3.	Recreatieve meerwaarde	20
5.4.	Meerwaarde in getallen	20
6.	Literatuurlijst	21

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Dit inrichtings- en beheerplan is opgesteld in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning door de initiatiefnemers Het Rullen Hoveniers V.O.F. en L. Gevers. Aanleiding vormt een gewijzigde bedrijfsvoering van het hoveniersbedrijf. In verband hiermee zijn de initiatiefnemers voornemens twee kassen te slopen. De overige drie bedrijfsgebouwen blijven gehandhaafd. Een deel van de bedrijfslocatie; de verwilderde modeltuinen en oude kwekerij (circa 3 hectare) zal worden ingericht en beheerd als natuur met recreatief medegebruik. Het overige deel van de bedrijfslocatie (circa 1,2 hectare) blijft in gebruik als hoveniersbedrijf (tuinaanleg en onderhoud). Daarnaast wordt verzocht om de bestaande bedrijfswoning, zijnde een beeldbepalend en op een cultuurhistorisch waardevolle locatie gelegen langgevelboerderij, te splitsen in twee afzonderlijke bedrijfswoningen.

Met betrekking tot het gebied dat als natuur wordt ingericht is door de initiatiefnemers voorliggend inrichtings- en beheerplan opgesteld. De toekomstige ontwikkeling van het in het plan genoemde theehuis valt buiten de omgevingsvergunningsaanvraag.

Dit gebied wordt in voorliggend plan aangeduid met 'plangebied'. Het plan dient als onderbouwing voor de te behalen kwaliteitsverbetering bij de geplande ontwikkeling op het vlak van natuur en recreatie.

1.2. Opdrachtgever

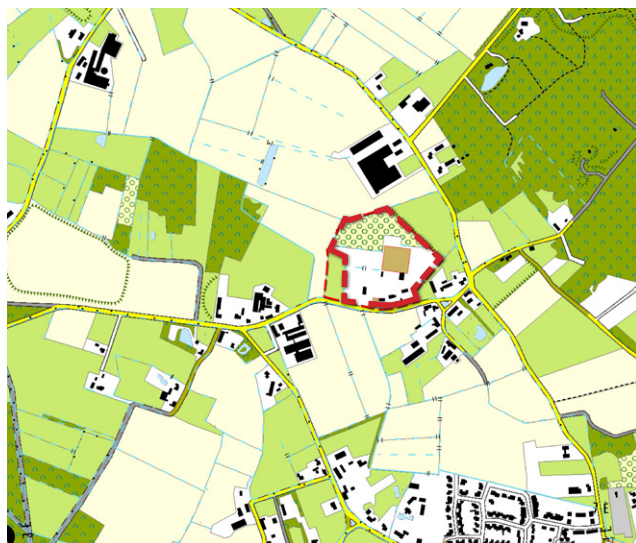
Opdrachtgever is Bert Gevers (1e generatie Het Rullen Hoveniers). In 1964 begon Bert Gevers met zijn hoveniersbedrijf. Anno 2005 is het bedrijf van Bert en Corry Gevers overgenomen door hun (schoon-)zonen Maurice, Bart en Peter. Het is een bedrijf dat zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid toont en vooral veel mooie tuinen aanlegt en onderhoudt.

1.3. Leeswijzer

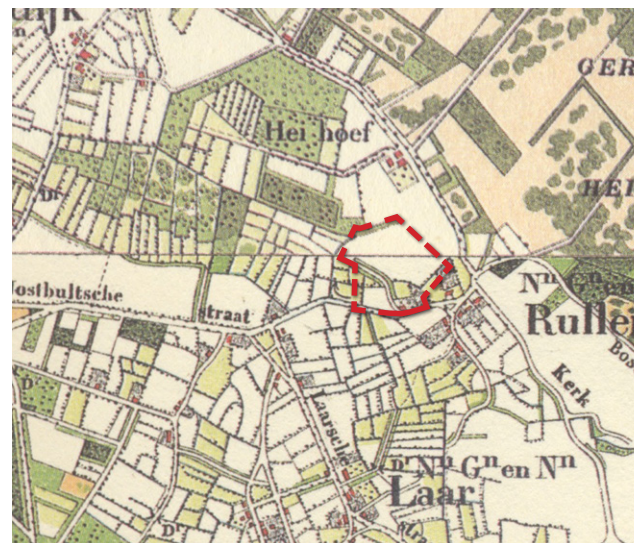
In hoofdstuk twee wordt het plangebied geanalyseerd en worden de aanwezige waarden beschreven. Hoofdstuk drie gaat in op de uitgangspunten voor het ontwerp. Hoofdstuk vier geeft een toelichting op de inrichtingsschets en gaat achtereenvolgens in op de uit te voeren inrichtingsmaatregelen en beheermaatregelen. Hoofdstuk vijf geeft een overzicht van de landschapsecologische en recreatieve meerwaarde die behaald wordt door de voorgestelde ontwikkeling, uitgesplitst in natuur en recreatie.

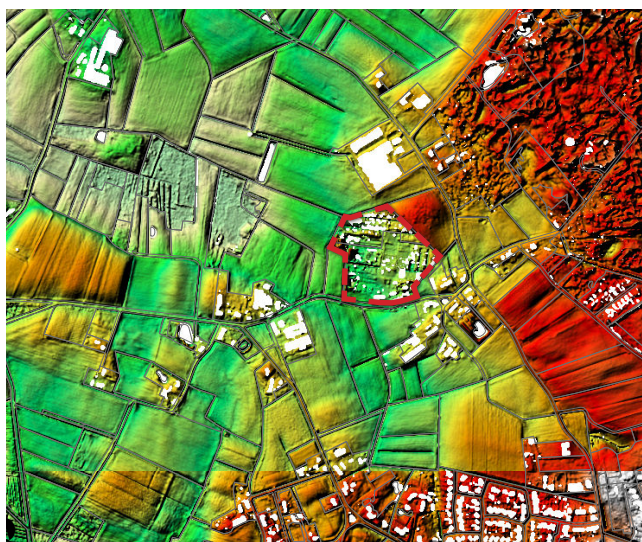
Voorstel toekomstige bestemmingen

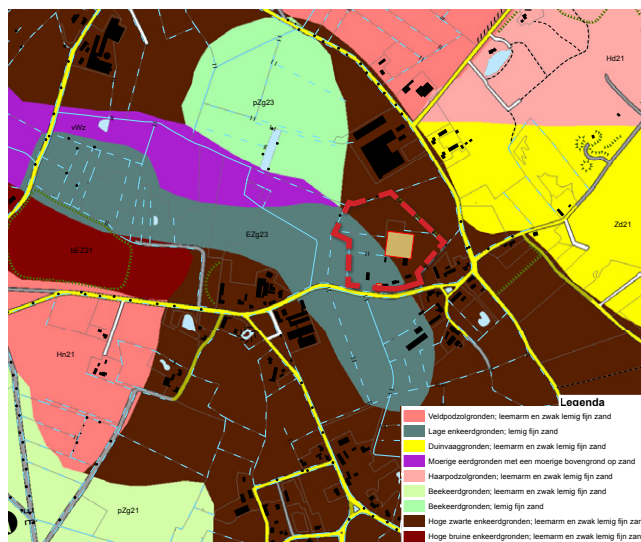
topografische kaart

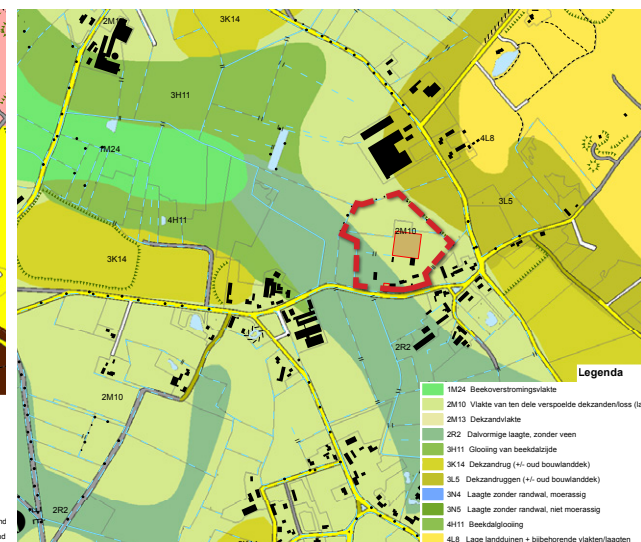
topografische kaart rond 1900

hoogtekaart

bodemkaart

geomorfologische kaart

2. Analyse van het plangebied

In de eerste helft van 2015 hebben Paul van Limpt en John Jansen, respectievelijk landschapsecoloog en landschapsarchitect, drie veldbezoeken en flora- en faunainventarisaties uitgevoerd, waarvan één samen met ecooloog en soortendeskundige Hans Hovens van Faunaconsult. Tijdens deze veldbezoeken zijn knelpunten en aanknopingspunten voor het ontwerp geïnventariseerd, zijn bestaande en potentiële natuur- en landschapswaarden geïnventariseerd. Aanvullend is een literatuurstudie uitgevoerd naar de bestaande waarden in het plangebied en relevant beleid. De analyse van het plangebied levert waardevolle informatie en aanknopingspunten voor de toekomstige ontwikkeling van het plangebied. Waardevolle elementen worden zo veel mogelijk behouden en versterkt.

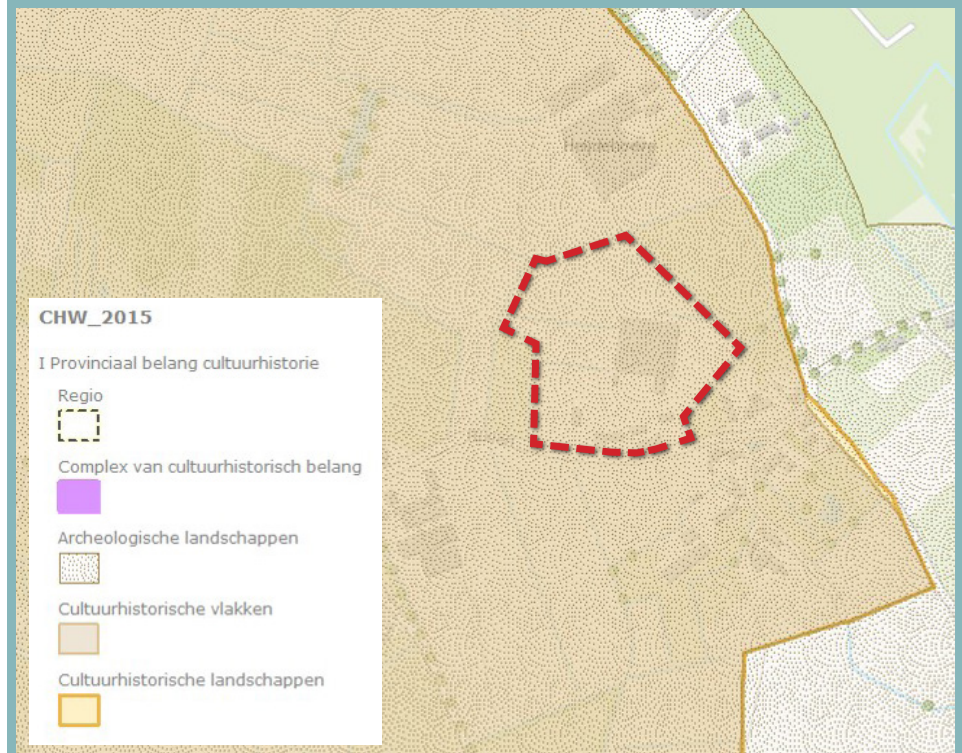
2.1. Abiotische en cultuurhistorische waarden

De ondergrond van het plangebied bestaat uit fluvioperiglaciale afzettingen met een meer of minder dikke laag dekzand. In de laatste ijstijd heeft het landijs ons land niet bereikt. Wel heerste er een poolklimaat waarin weinig tot geen begroeiing voorkwam. Wind had in dit klimaat een belangrijke invloed op de vorming van het landschap en zorgde ervoor dat het zand ging stuiven. Op deze manier zijn de karakteristieke, zuidwest-noordoost gerichte dekzandruggen van Noord-Brabant ontstaan. Toen het klimaat zich na het einde van de laatste ijstijd verbeterde ontstonden dalvormige laagtes tussen de dekzanden, die het uittredende grondwater uit de dekzanden opvingen en afvoerden.

Het plangebied ligt op de grens van zo'n grote dekzandrug in het oosten (Gerwensche Heide) en een uitloper van een lager gelegen dalvormige laagte in het noorden en westen (Nuenens Broek en het Dommeldal). Dit is terug te zien aan de bodem (die bestaat uit dekzand) en de grondwatertrap ($VI = H \ 40-80 \text{ cm} - mv$ en $L > 120 \text{ cm} - mv$). Deze gronden waren vroeger zeer geschikt als landbouwgrond omdat ze aan de ene kant niet te nat waren (zoals de beekdalgronden) en aan de andere kant niet te voedselarm en droog (zoals de hoge heidegronden). Op de historische kaart van 1850-1900 is dan ook te zien dat het landschap op deze plek bestond uit een relatief groot akkercomplex (es) in het noorden en een kleinschalige mix van weilanden, houtwallen, een zandpad en de boerderij in het zuiden van het plangebied. De akkers werden met plaggenmest verrijkt, waardoor plaatselijk een dik esdek kon ontstaan. Deze gronden worden op de bodemkaart aangeduid als eerdgronden.

Beleid

Het plangebied ligt in de Verordening ruimte van provincie Noord-Brabant binnen het cultuurhistorisch vlak 'Broekgebied tussen Breugel en Nuenen'. Belangrijke waarden en kenmerken van dit gebied zijn onder andere de aanwezigheid van zandpaden en de samenhang van oude akkercomplexen met de percelering en de landschapselementen passend in een beekdal, zoals houtwallen en -singels. Bij ontwikkelingen in het buitengebied dienen deze cultuurhistorische waarden ter inspiratie voor het uiteindelijke ontwerp.

Cultuurhistorische Waardenkaart

bestaande kas

een van de modeltuinen

oude kwekerij gedeelte

slootjes

de Rulse Hof

hoveniersbedrijf

2.2. Landschappelijke waarden

Gebruik als hoveniersbedrijf en boomkwekerij

Tot 1973 is het plangebied in landbouwkundig gebruik geweest, waarbij de percelen, door de ruilverkaveling, steeds grootschaliger werden. Tussen 1973 en 1983 veranderde het uiterlijk van de gronden in het plangebied drastisch door de vestiging van het hoveniersbedrijf en de boomkwekerij. Met de tijd is het bedrijf uitgebreid met kassen, modeltuinen en bijgebouwen. Op een bepaald moment (2005) heeft hoveniersbedrijf Het Rullen besloten om zich enkel te richten op de hovenierstak van het bedrijf. Hierdoor werden de kassen, modeltuinen en boomkwekerij niet meer onderhouden en kon de vegetatie zich hier spontaan ontwikkelen.

Verwildering

De kassen vervielen en hierin vestigden zich pionierssoorten als ruwe berk en diverse wilgensoorten. De modeltuinen en de voormalige boomkwekerij verwilderden. Er vestigden zich nieuwe soorten zoals ruwe berk, zomereik en sporkhout, maar ook konden aangeplante coniferen, naaldboomsoorten en uitheemse soorten uit de modeltuinen uitgroeien tot volwassen exemplaren. Ook zeldzame soorten kruiden die zijn 'ontsnapt' uit de modeltuinen zijn nog steeds te vinden in het plangebied, zoals wilde marjolein, steenbreekvaren en kleine maagdenpalm (Hovens & Hovens, 2015).

Huidige situatie

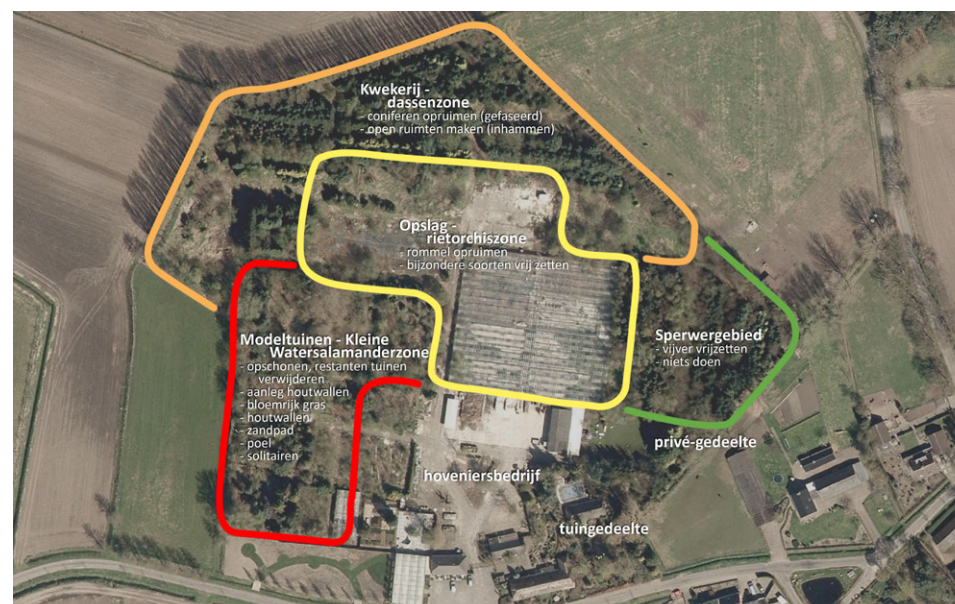
Deze verwildering levert een zeer afwisselend gebied op, waar de verschillende zones van het voormalige bedrijfsterrein, de oude boomkwekerij, het opslaggedeelte, het rustgebied en de modeltuinen, nog steeds duidelijk van elkaar te onderscheiden zijn door de vegetatie. In de voormalige boomkwekerij overheersen de in kaarsrechte, dicht op elkaar staande rijen geplante naaldbomen (met name fijnspar) en coniferen. Op open plekken hebben zich plaatselijk inheemse struik- en boomsoorten als wilde lijsterbes en ruwe berk kunnen vestigen.

In het centrale deel van het terrein (het opslaggedeelte) ligt nog relatief veel restmateriaal van de oude functie van het gebied als tuincentrum. Zo staat de oude kas er nog, liggen er betonplaten en ligt in een deel van het gebied nog (overwoekerd) antiworteldoek. Daarnaast liggen her en der nog bouwmaterialen in de vorm van stapels stenen, tegels e.d. op half doorgezakte pallets. De kas wordt nog steeds gekenmerkt door de

glazen overkapping en de groei van ruwe berk en diverse wilgensoorten. Met name in dit deelgebied hebben zich invasieve soorten als reuzenberenklauw, Japanse duizendknoop en Canadese guldenroede plaatselijk gevestigd.

Het meest oostelijk deel van het terrein (het rustgebied) grenst direct aan de tuinen van de toekomstige bewoners van de gesplitste boerderij. In dit deel van het gebied is een sperwernest aangetroffen.

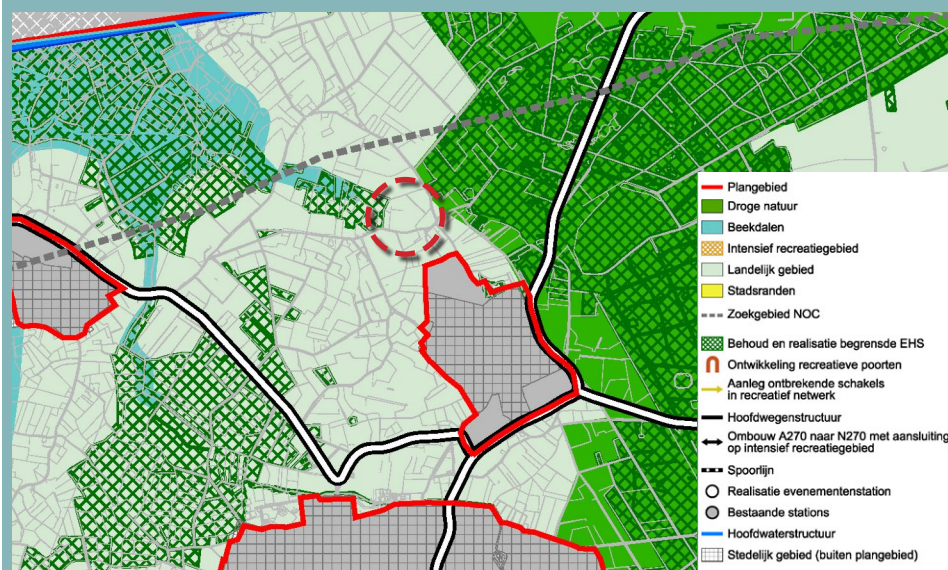
De modeltuinen zijn nog steeds te herkennen aan de verschillende inmiddels natuurlijk uitzijnde vijvers, solitaire uitheemse boom- en struiksoorten, overgroeide muurtjes en andere tuininrichtingselementen. Dit deelgebied heeft relatief veel water in de vorm van oude vijvers. Naast de vijvers zijn in dit gebied ook nog muren en muurtjes herkenbaar en staat er nog een prieeltje en het hekwerk van een loofgang.

deelgebieden

Beleid

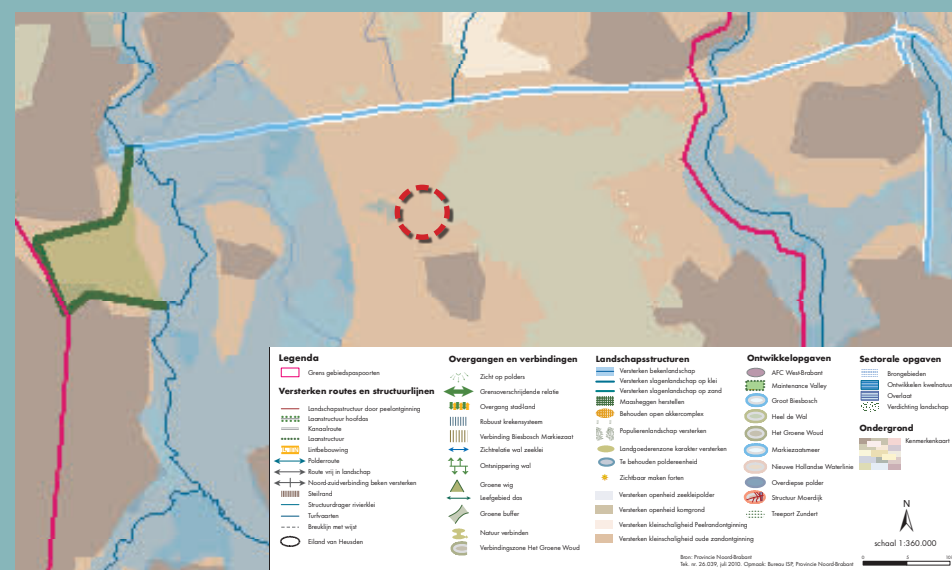
In de intergemeentelijke structuurvisie 'Rijk van Dommel en Aa' (Verhaak & Farla, 2011) is het plangebied aangeduid als 'landelijk gebied'. Het ligt ten oosten van het zoekgebied voor behoud en realisatie begrensde EHS. De doelstelling van de gemeente voor het 'landelijk gebied' is gericht op het versterken van het cultuurlandschap, gecombineerd met de aanleg van de nodige ecologische en recreatieve verbindingen. Concreet wordt ingezet op: herstel van landschap, realiseren van ecologische en recreatieve verbindingen, behoud en verdere realisatie EHS, voor zover binnen deze zone van toepassing. Kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan het herstel en beheer van het cultuurhistorisch waardevolle landschap, zijn mogelijk in het 'landelijk gebied'. Voorwaarde is dat een dergelijke ontwikkeling een kwaliteitsimpuls geeft aan de doelstelling voor deze zone.

Intergemeentelijke structuurvisie rijk van Dommel en Aa

In de Structuurvisie ruimtelijke ordening van provincie Noord-Brabant is Brabant ingedeeld in verschillende gebiedspaspoorten (Provincie Noord-Brabant, 2011). Het plangebied valt binnen gebiedspaspoort de Meierij. Het landschap van de Meierij bestaat uit een kleinschalig mozaïek van oude en jonge ontginningslandschappen afgewisseld met woeste gronden. Het groene en afwisselende landschap heeft een belangrijke recreatieve functie gekregen voor de stedelijke gebieden. De ambitie van de provincie voor de Meierij is om het karakter als groen hart van Brabant te versterken, o.a. door mogelijkheden te bieden voor menging van functies in het buitengebied en het versterken van de recreatieve verbindingen.

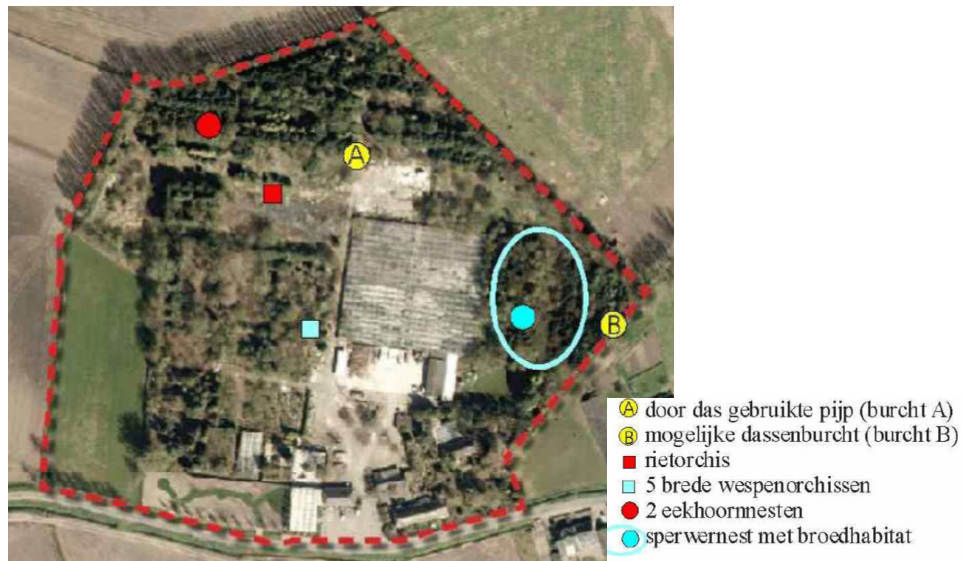
Het versterken van de ecologische waarden van het landschap wordt gerealiseerd door te sturen op te behouden of te ontwikkelen kenmerken van het landschap, waarbij kenmerkende plant- en diersoorten van poelen en kleine wateren, waterlopen, kleinschalig besloten landschap, open weidegebieden en het halfopen landschap met bomenrijen goede indicatoren zijn.

Gebiedsvisie - Themakaart Landbouw

2.3. Ecologische waarden

In de zomer van 2015 is een Flora- en fauna inspectie uitgevoerd door Faunaconsult, waarin een inventarisatie van de aanwezige beschermde Flora- en faunasoorten is uitgevoerd en een advies is uitgebracht over mogelijke knel- en aanknopingspunten voor het ontwerp. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de woekerende exoten (reuzenberenklauw, Canadese guldenroede en Japanse duizendknoop) door middel van intensief beheer aan moeten worden gepakt om verdere verspreiding te voorkomen. Daarnaast dienen de vijvers, die nu voor een groot deel geschikte habitats vormen voor de kleine watersalamander en groene en bruine kikker, vrijgesteld en uitgebaggerd te worden. Doordat het gebied is gelegen tussen belangrijke natuurgebieden als Nuenens broek en Gerwensche Heide en slechts beperkt toegankelijk is, vormt het een belangrijke rustplek voor soorten als ree, das, eekhoorn en diverse bos- en struweelvogels. Hieronder volgt een opsomming van de aangetroffen en te verwachten beschermde Flora- en Faunasoorten (bron: Hovens & Hovens, 2015).

overzichtskaart strenger beschermde soorten
(Bron: Hovens & Hovens, 2015)

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek door Faunaconsult zijn in het plangebied twee locaties gevonden met graafwerk van grotere zoogdieren:

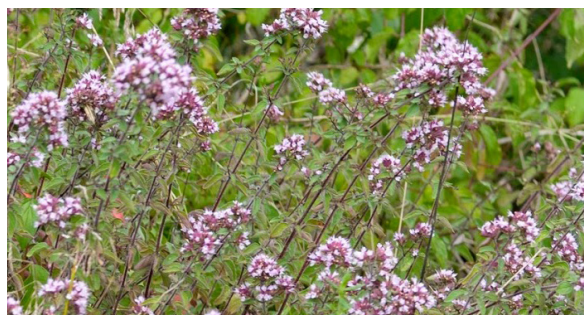
- Locatie a. Een droge betonnen duiker, waarvan de uitgangen niet al te lang geleden door een das lijken te zijn open gegraven.
- Locatie b met twee hoog en breed uitgegraven pijpen (te midden van enkele konijnenpijpen). Te oordelen naar het graafwerk betreft het hier enkele pijpen die door een hond zijn gegraven of vergroot. Mogelijk zijn deze pijpen oorspronkelijk door das, vos of konijn gegraven.

Omdat er geen dassenwissels, pootafdrukken, dassenharen, mest- of snuitputten zijn aangetroffen is duidelijk dat er geen sprake is van permanent bewoonde dassenburchten. Beide locaties kunnen echter een functie voor de das vervullen als vlucht- of bijburcht.

Holle bomen of gebouwen zijn afwezig, zodat het is uitgesloten dat er echte vleermuisverblijven aanwezig zijn in het plangebied. Wel is het mogelijk dat de bosranden dienen als vaste vliegroute van verschillende soorten vleermuizen. Verder werd er in twee sparren een eekhoornnest aangetroffen. Overige vaste rust- en verblijfplaatsen van strenger beschermde zoogdieren zijn afwezig.

eekhoorn

sperwer, rietorchis, brede wespenorchis, kleine watersalamander, wilde marjolein

Vogels

In het plangebied bevindt zich een sperwernest. Verder is het te verwachten dat er in het broedseizoen nesten van algemene vogels in het plangebied aanwezig zijn.

Reptielen en amfibieën

Tijdens het veldbezoek van Faunaconsult zijn de poelen en vijvers in het plangebied met een steeknet bemonsterd. Daarbij werden middelste groene kikkers, bruine kikkers en larven van de gewone pad en kleine watersalamander aangetroffen. Voor reptielen is het grootste deel van het plangebied te gesloten (te weinig licht). Op de voor reptielen geschikt ogende locaties werden, ondanks dat het bezoek tijdens optimale omstandigheden plaatsvond (ochtendbezoek met niet te warme zon), geen reptielen waargenomen.

Planten

In het plangebied bevinden zich verschillende planten die ooit uit het tuincentrum zijn verwilderd. Daarbij bevinden zich enkele beschermde soorten als kleine maagdenpalm, gele dotterbloem, steenbreekvaren en wilde marjolein. Omdat het hier overduidelijk om planten gaat die vanuit de voorbeeldtuinen of plantvelden zijn ontsnapt, is de Flora- en faunawet hier niet van toepassing. De soortnamen van deze planten zijn daarom niet in de onderstaande tabel opgenomen. Daarnaast zijn er ook enkele beschermde planten aangetroffen die duidelijk wél een wilde oorsprong hebben. Zo komt uit de Flora- en fauna inspectie van Faunaconsult naar voren dat er in het gebied een groeiplaats van de rietorchis en een groeiplaats van enkele brede wespenorchissen voorkomt. Daarnaast fungeren de bosranden mogelijk als vaste vliegroute voor verschillende soorten vleermuizen (Hovens & Hovens, 2015).

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3	VJR
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X			
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X			
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X			
Egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	X			
Mol (<i>Talpa europea</i>)	X			
Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	X			
Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	X			
Rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	X			
Bunzing (<i>Mustela putorius</i>)	X			
Bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>)	X			
Eekhoorn (<i>Sciurus vulgaris</i>)		X		
Das (<i>Meles meles</i>)			X	
Vos (<i>Vulpes vulpes</i>)	X			
Watervleermuis (<i>Myotis daubentonii</i>)			X	
Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)			X	
Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)			X	
Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)			X	
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	X			
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	X			
Kleine watersalamander (<i>Triturus vulgaris</i>)	X			
Middelste groene kikker (<i>Rana esculenta</i>)	X			
Sperwer (<i>Accipiter nisus</i>)				X
Rietorchis (<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>)		X		
Brede wespenorchis (<i>Epipactis helleborine</i>)	X			

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

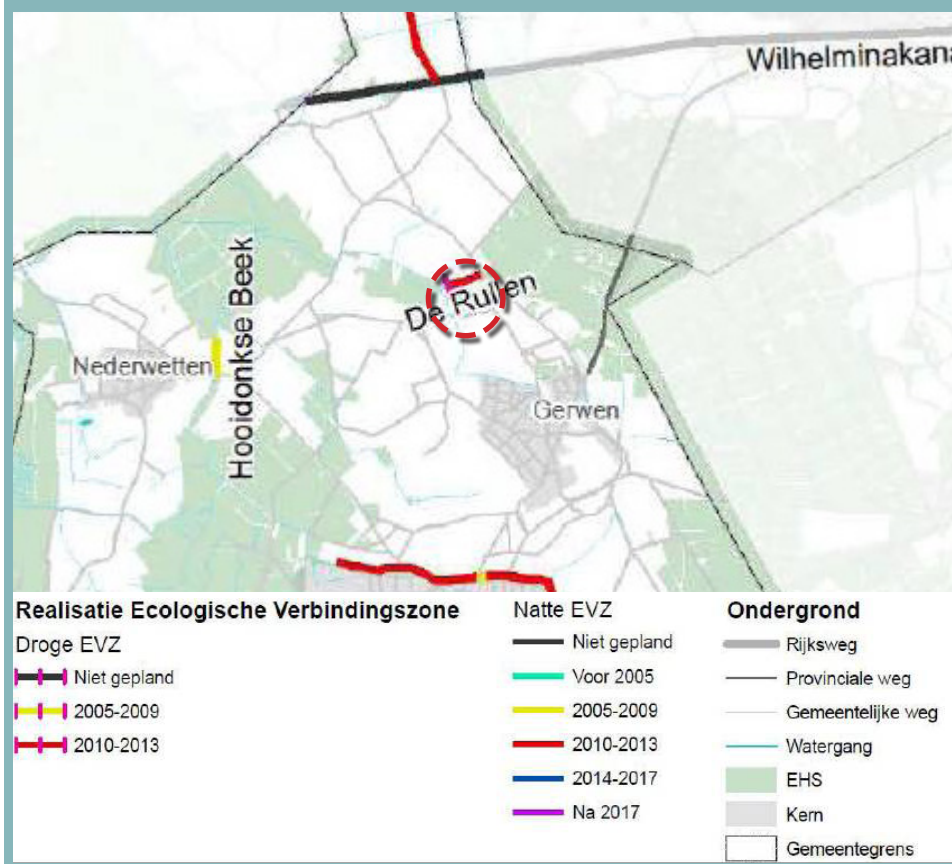
FF3 = streng beschermde soorten

VJR = vogels waarvan het nest jaarrond is beschermd

Tabel beschermde soorten (Bron: Hovens & Hovens, 2015)

Beleid

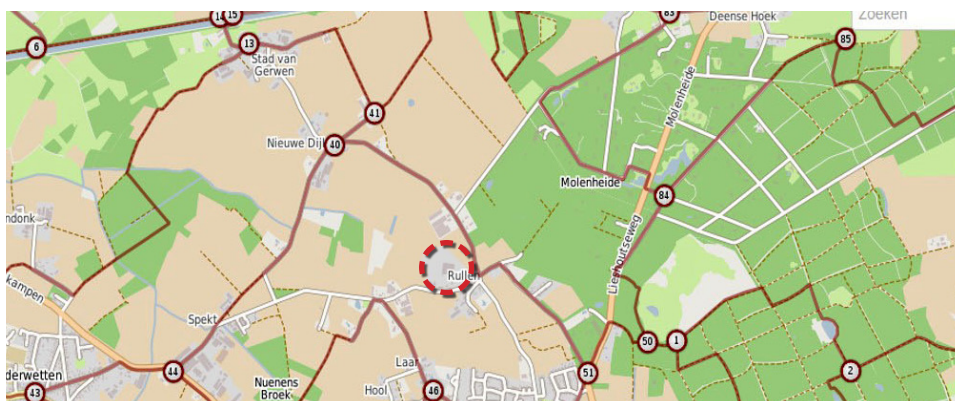
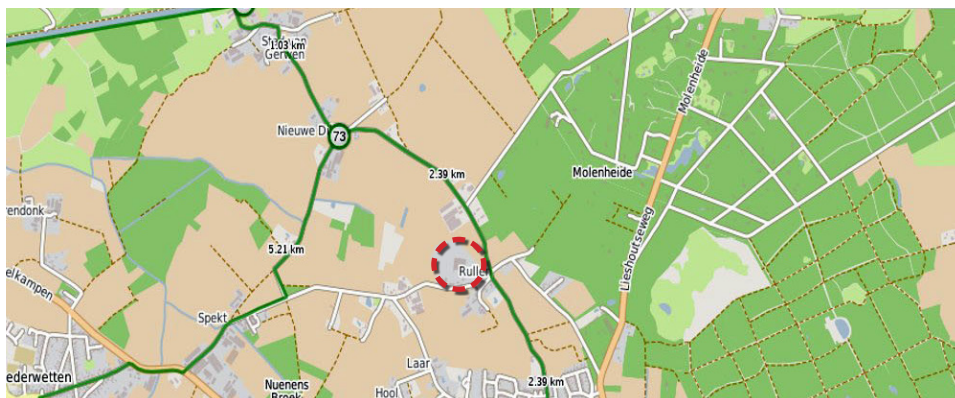
In het Meerjarenuivoeringsprogramma Plattelandsontwikkeling gemeente Nuenen 2010-2017 (SRE, 2010) worden ecologische verbindingzones (EVZ) genoemd als noodzakelijke verbindingen tussen de niet aaneengesloten natuurgebieden. Het plangebied ligt tegen de droge EVZ Gerwen-Rullen. Gemeente Nuenen geeft daarnaast in dit uitvoeringsprogramma aan dat ook buiten de bestaande natuurgebieden van de EHS sprake is van natuur- en landschapswaarden die het waard zijn te behouden en te versterken.

2.4. Maatschappelijke waarden

Het plangebied is niet opengesteld voor recreatie. In de huidige toestand zijn grote delen van het gebied onbereikbaar door de sterke vegetatiegroei. Het is echter wel gelegen in de buurt van de dorpskern Gerwen en ligt in de buurt van het wandel- en fietsknooppuntennetwerk en dat biedt kansen.

Het Rullen Hoveniers heeft in samenwerking met dagbestedingscentrum Atelier het Schepenhuis uit Budel aan de straatzijde een landschapspark, De Rulse Hof, ingericht. Het park is het hele jaar door geopend en is een ideale rustplek tijdens een fietstocht of een wandeling.

fiets- en wandelroute knooppunten

Beleid

Het fysiek realiseren van een goede toeristisch-recreatieve infrastructuur is voor gemeente Nuenen een belangrijk doel, niet alleen voor toeristen, maar ook voor de eigen inwoners (Verhaak & Farla 2011). De koers van de intergemeentelijke structuurvisie ten aanzien van recreatie is gericht op het vergroten van de betekenis van het landelijk gebied als uitloophet voor de Brainportbewoner o.a. door het stimuleren van recreatief medegebruik in het hele gebied en door het verbeteren van de recreatieve bereikbaarheid (routes, verbindingen, recreatieve poorten) (SRE, 2010).

3. Uitgangspunten ontwerp

3.1. Landschapsarchitectonische uitgangspunten

- Openbaar toegankelijk terrein met wandelpaden (en op termijn wellicht een functie als theehuis) in aansluiting op de Rulse Hof.
- Verleden van het gebied als tuincentrum is herkenbaar in het terrein in de vorm van het slotenpatroon, de aanwezigheid van bijzondere exoten.
- Versterken van de aanwezige natuurwaarden. Mogelijkheden bieden voor de das, sperwer niet verstoren, vrijzetten van waterpartijen voor meer licht en minder blad in het water.
- Dagelijkse bedrijfsvoering van het hoveniersbedrijf en de privacy van de er woonachtige eigenaren mag niet bijten met het recreatieve gebruik.
- De ecologische verbindingsfunctie tussen de EHS-gebieden Gerwensche Heide en Nuenens Broek
- Aansluiten bij waardevolle cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het plangebied rond 1900

3.2. Flora- en Faunawet

In het plangebied bevinden zich enkele strenger beschermde natuurwaarden (zie paragraaf 2.3). Door de locaties met vaste rust- en verblijfplaatsen van strenger beschermde soorten te ontzien, worden overtredingen op de Flora- en faunawet voorkomen. Voor de (mogelijke) dassenburchten geldt daarbij dat binnen een cirkel van 25 meter daar omheen terughoudend moet worden gekapt (bijvoorbeeld niet meer dan 25% van de bomen per jaar; Bosschap et al., 2012). Voor het sperwerbosje (de dichte sparren in de blauwe cirkel rond het sperwernest in de overzichtskaart strenger beschermde soorten), geldt dat dit als zodanig moet worden behouden.

De omvorming van onnatuurlijk ingerichte delen van het plangebied (op de plaats waar nu de kas en betonnen verharding is, het vervangen van een aantal exotische bomen door inlandse soorten die meer insecten aantrekken), zal voor de meeste beschermde soorten een veel betere habitat opleveren (Hovens & Hovens, 2015). Ook zal de vorming van meer open plekken in de dichte bomenopstand meer foerageergelegenheid opleveren voor de meeste soorten (onder andere amfibieën, vleermuizen, sperwers en dassen). Gedurende het broedseizoen (15 maart – 15 juli) zullen er algemene vogels in de bomen, struiken en het braamstruweel aanwezig zijn. Door de te verwijderen bomen en struiken buiten deze periode te verwijderen, wordt voorkomen dat er eieren, jonge vogels of vogelnesten worden verstoord of vernietigd.

Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren en amfibie-

en van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.

De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

4. Inrichting en beheer

4.1. Toelichting inrichtingsschets

Het plangebied (circa 3 hectare) zal worden ingericht en beheerd als natuur, met recreatief medegebruik. Door het gebied loopt een onverhard wandelpad. Deze voert langs bijzondere bomen uit de tijd van de boomkwekerij. Door de openstelling van het gebied en de aanleg van nieuwe wandelpaden wordt het gebied recreatief ontsloten.

Voor het ontwerp is het gebied opgedeeld in vier deelgebieden. Elk deelgebied is verbonden aan een doelsoort, die nu al in het gebied voorkomt of voor zou kunnen komen. Zo ontstaan voor de vier deelgebieden verschillende ontwikkelvisies. Daarbij wordt voor het eerste deelgebied (modeltuinen) teruggegrepen op de historische kaart van 1900 waarin het gebied bestond uit kleine weides of hooilandjes omzoomd door beplanting en doorsneden door een zandweg. De overige deelgebieden liggen op de voormalige akker. Voor de ontwikkeling van deze deelgebieden is uitgegaan van de bestaande natuurwaarden.

Modeltuinen

Doelsoort: *Kleine watersalamander*

Ontwikkelvisie: Herstel landschappelijke en cultuurhistorische waarden door aanleg houtwallen, bloemrijk grasland en zandpad.

Dit deelgebied zal het sterkst veranderen. De modeltuinen en het bestaande reliëf worden opgeruimd. Er wordt een bloemrijk grasland gerealiseerd door de inzaai van een gras- en kruidenmengsel. Daarnaast worden houtwallen aangelegd aan de oost- en westzijde. Bijzondere solitaire bomen blijven eventueel behouden of waar nodig worden nieuw aangeplant. Een extra poel wordt gegraven en een zandpad aangelegd. Zo ontstaat een kleinschalig omzoomd grasland en een geschikt habitat voor de Kleine Watersalamander¹.

1 Biotoop kleine watersalamander: De soort wordt in Nederland in vrijwel alle landschapstypen aangetroffen. Hij komt voor in ondiepe en stilstaande tot zwakstromende wateren, waaronder poelen, vijvers en sloten. Goede voortplantingswateren zijn grotendeels onbeschadwd, sterk begroeid met water- en oeverplanten en bij voorkeur met weinig of geen vissen. De voortplantingswateren liggen meestal in open tot halfopen landschap met een zekere mate van bos- of struikvegetaties en ruigten (Creemers & van Delft, 2009)

Opslaggedeelte

Doelsoort: *Rietorchis*

Ontwikkelvisie: Opruimen van niet-passende elementen en omvormen naar open grasland met fruitbomen.

Door middel van een netwerk van sloten wordt een scheiding gerealiseerd tussen het deel van het terrein dat in gebruik blijft als hoveniersbedrijf en het openbaar toegankelijk natuurgebied. Deze scheiding is wenselijk in verband met mogelijke diefstal of vandalisme.

Het patroon van sloten wordt versterkt door in het open centrale deel van het terrein een viertal langwerpige grondlichamen te plaatsen. De grondlichamen hebben een flauwe en steile helling. De sleile helling is beplant met struweel. Door vergroting van het oppervlak bloemrijk grasland en een maaibeheer ontstaat ruimte voor bijzondere plantensoorten, waaronder de al in het gebied aangetroffen *Rietorchis*².

Tussen de grondlichamen ontstaan een open ruimte die ingevuld wordt door 18 hoogstamfruitbomen.

De oude boomkwekerij

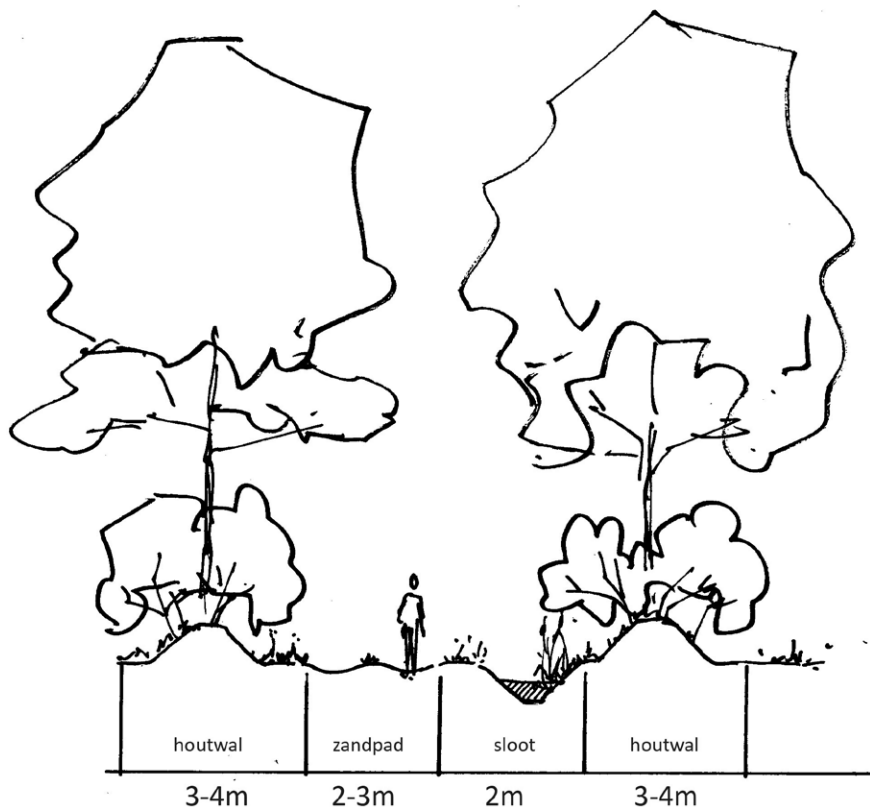
Doelsoort: *Das*

Ontwikkelvisie: Omvorming naar structuurrijk gemengd loofbos

Teneinde dit deel gevarieerder en minder dicht te maken worden gefaseerd inhammen gemaakt vanuit de buitenzijde van het terrein en worden enkele kleine open plekken gerealiseerd, waarmee meer licht het gebied binnenkomt, storende uitheemse soorten worden verwijderd maar tegelijk mooie, niet-invasieve exoten worden vrijgezet. In de loop der tijd zal op deze manier nagenoeg alle overige exotische beplanting worden vervangen door inheemse beplanting. Door de verhoging van de structuur in het gebied wordt het gebied interessanter als habitat voor de das³.

2 Biotoop rietorchis: Zonnige, zelden licht beschaduwde, vaak iets open plaatsen op vochtige tot natte, matig voedselrijke, zwak zure tot liefst kalkhoudende grond. Groeiplaats: Grasland (moerassig grasland, hooiland, licht bemest grasland) (Van der Meijden, 2005)

3 De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen (Stichting Das&Boom, 2013)

doorsnede zandpad

Rustgebied

Doelsoort: *Sperwer*

Ontwikkelvisie: Rust bewaren

Door de aanwezigheid van het sperwernest en de nabijheid bij het woongedeelte wordt in dit deel rust als belangrijk thema gebruikt. Hier worden geen inrichtings- en beheer-maatregelen getroffen⁴.

Paden

Door het gebied worden nieuwe wandelpaden aangelegd, waarbij deels gebruik gemaakt wordt van de in het gebied nog aanwezige ontsluiting. Deze bestaande ontsluiting bestaat uit een lang recht paden dat noord-zuid door het gebied loopt. Daarnaast lopen in het gebied her en der ook nog andere paden en paadjes, die oorspronkelijk deel uitmaakten van de modeltuinen. De nog aan te leggen paden bestaan uit eenvoudige uitgemaide graspaden. Verder wordt in het deelgebied van de Kleine watersalamander een zandpad aangelegd van ca 2-3m breed. Dit pad wordt voor een deel aan twee zijden omzoomd door houtwallen.

De gekozen padenstructuur is zo ontworpen dat verschillende rondjes door het gebied gewandeld kunnen worden, zodat steeds nieuwe plekken ontdekt kunnen worden.

Theehuis

Op de inrichtingsschets is door middel van een symbool (gele ster) ook een theehuis opgenomen (gele ster). Vooralsnog zal dit theehuis niet worden gerealiseerd, maar op termijn denkt de familie Gevers aan de realisatie hiervan, in combinatie met de expositie-ruimte van het bedrijf. Op dat moment zal ook nader worden ingegaan over de verschijningsvorm van het theehuis.

⁴ Habitat Sperwer: Beboste gebieden, meestal wordt genesteld in homogene bosaanplant van 20-35 jaar oud, vooral naaldbomen (SOVON, 2002).

4.2. Inrichtingsmaatregelen

De inrichtingsmaatregelen bestaan uit:

- Verwijderen betonplaten en kas en ontwikkeling tot bloemrijk grasland in het opslaggedeelte (circa 0,65 ha) en het modeltuinen-gedeelte (ca 1ha) door inzaai met inheems kruidenmengsel (o.a. Pinksterbloem, Knoopkruid, Klein streepzaad, Sint janskruid, Zandblauwtje)
- Aanplant van 18 hoogstamfruitbomen. Het sortiment kan bestaan uit diverse soorten appels, peren en pruimen. Plantafstand 10 meter.
- Verwijderen storende restanten uit kwekerij- en tuincentrumverleden zoals steenhopen, worteldoek, etc.
- Ophogen terrein met grondlichamen (+ 1m).
- Aanleg van 2.250m² houtwal. Het sortiment bestaat uit inheems materiaal, passend in het landschap: wilde lijsterbes, Gelderse roos, hazelaar, eenstijlige meidoorn, sporkehout. Breedte van de houtwal is circa 3-4 meter.
- 9 open plekken maken van circa 1-2x boomhoogte in naaldboom/conifeeropstanden en in het opslaggedeelte. Kap verspreid over 10 jaren en gericht op verwijderen exoten en versterken concurrentiepositie inheemse soorten. Hierdoor ontstaat in de toekomst 2,5 hectare structureel rijk gemengd loofbos.
- Aanleg 900m nieuwe onverhard (gras)pad en 145m zandpad.
- Vrijstellen bijzondere bomen en struiken en plaatsen van informatieborden langs de rand van het pad
- Graven ca 300m sloten (ca 1 tot 1,5m diep en ca 2m breed) als afscheiding hoveniersbedrijf

4.3. Beheermaatregelen

De beheermaatregelen bestaan uit:

- Onderhoud padenstructuur door in open gebied 3x jaarlijks uitmaaïen van paden
- Aanpak invasieve exoten Reuzenberenklauw, Canadese guldenroede, Japanse duizendknoop door intensief maaibeheer (1x per jaar voor aanvang van zaadzetting)
- Onderhoud bloemrijk grasland door 2x jaarlijks maaïen en eventueel inscharen van paarden
- Uitbaggeren poelen, eens in de vijf jaar
- Jaarlijks onderhoud aan hoogstamboomgaard
- Eens in de 5-10 jaar afzetten van houtwallen

voorbeelden van openstellingsbordjes

5. Winst door voorgenomen ontwikkeling

5.1. Ecologische meerwaarde

Door de ontwikkeling van de voormalige boomkwekerij/hoveniersbedrijf naar een natuurgebied kan het plangebied zich ontwikkelen van een anoniem en verwilderd tuincentrum annex kwekerij tot een bijzondere natuurplek en stapsteen tussen de EHS-gebieden het Nuenens broek en de Gerwensche Heide.

Door het verwijderen van de kas en de betonplaten wordt ruimte gemaakt voor circa 5000m² nieuwe natuur, in de vorm van bloemrijk grasland, houtwallen en een hoogstamfruitboomgaard. De combinatie van deze open ruimte met het omliggende dichte bos- en struweelgebied levert een interessante leefomgeving voor vele (beschermde) diersoorten, zoals das, ree en konijn. Het kleinschalige karakter van het gebied met een combinatie van zowel open als gesloten landschapstypen maakt het tot een potentieel leefgebied voor de das en kleine watersalamander. De uitbreiding van het bloemrijke grasland worden goede leefomstandigheden gecreeërd voor de rietorchis.

De rust blijft bewaard in het oostelijk bosgebied door hier geen inrichtingsmaatregelen uit te voeren. Hierdoor blijft het een geschikt rust- en broedgebied voor de sperwer.

5.2. Cultuurhistorische meerwaarde

Als inspiratiebron voor de nieuwe inrichting van het gebied is het historische landschap (van rond 1900) gebruikt. Elementen van het toenmalige kleinschalige landschap met graslanden, houtwallen en zandpaden zijn in het plan verwerkt en verlenen het plangebied een uitnodigende uitstraling.

5.3. Recreatieve meerwaarde

Naast de kansen voor de natuur en cultuurhistorie liggen er ook prachtige kansen om het gebied in recreatieve zin een nog belangrijkere rol te laten spelen dan nu al het geval is. De Rulse Hof is nu een leuke zitplek met een paar bankjes, goed geplaatst op de zon en een mooie bloemrijke graslandvegetatie. Door de recreatieve openstelling van het achterliggende gebied ontstaan nieuwe, interessante recreatieve mogelijkheden voor de inwoners van gemeente Nuenen c.a. en wordt een bezoek aan de Rulse Hof nog aantrekkelijker.

De mogelijke ontwikkeling van een theehuis bij de ingang van het Rulse Hof zou het plangebied een verdere recreatieve impuls kunnen geven.

5.4. Meerwaarde in getallen

- 3,3 ha nieuwe natuur, gelegen tegen de bestaande EHS en EVZ
- 1,8 ha structuurrijk gemengd loofbos
- 1 ha bloemrijk grasland
- 2.250 m² landschapselementen: houtwallen
- 1.155 m nieuw opengestelde paden, waarvan 1.045 m nieuw onverhard (graspad en zandpad) wandelpad

6. Literatuurlijst

Boschap, de 12 Landschappen, Natuurmonumenten, SBNL, Staatsbosbeheer en de Unie van Bosgroepen, 2012. Gedragscode bosbeheer 2010 – 2015.

Creemers, R.C.M., van Delft, J. 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland

Hovens, H., Hovens, G., 2015. Flora- en fauna-inspectie Rullen 11a te Nuenen

Provincie Noord-Brabant, 2011. Gebiedspaspoorten - Uitwerking Structuurvisie ruimtelijke ordening

SRE, 2010. Meerjarenuitvoeringsprogramma Plattelandsontwikkeling Gemeente Nuenen 2010-2017

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000

Stichting Das&Boom, 2013. Algemene mededelingen en aanbevelingen via e-mail, november 2013

Van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland

Verhaak, D-J., Farla, M., 2011. Rijk van Dommel en Aa - Intergemeentelijke Structuurvisie